

Atuhan an mga kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo nga unod han buwa nga proyekto pankalibungan nga SIBP

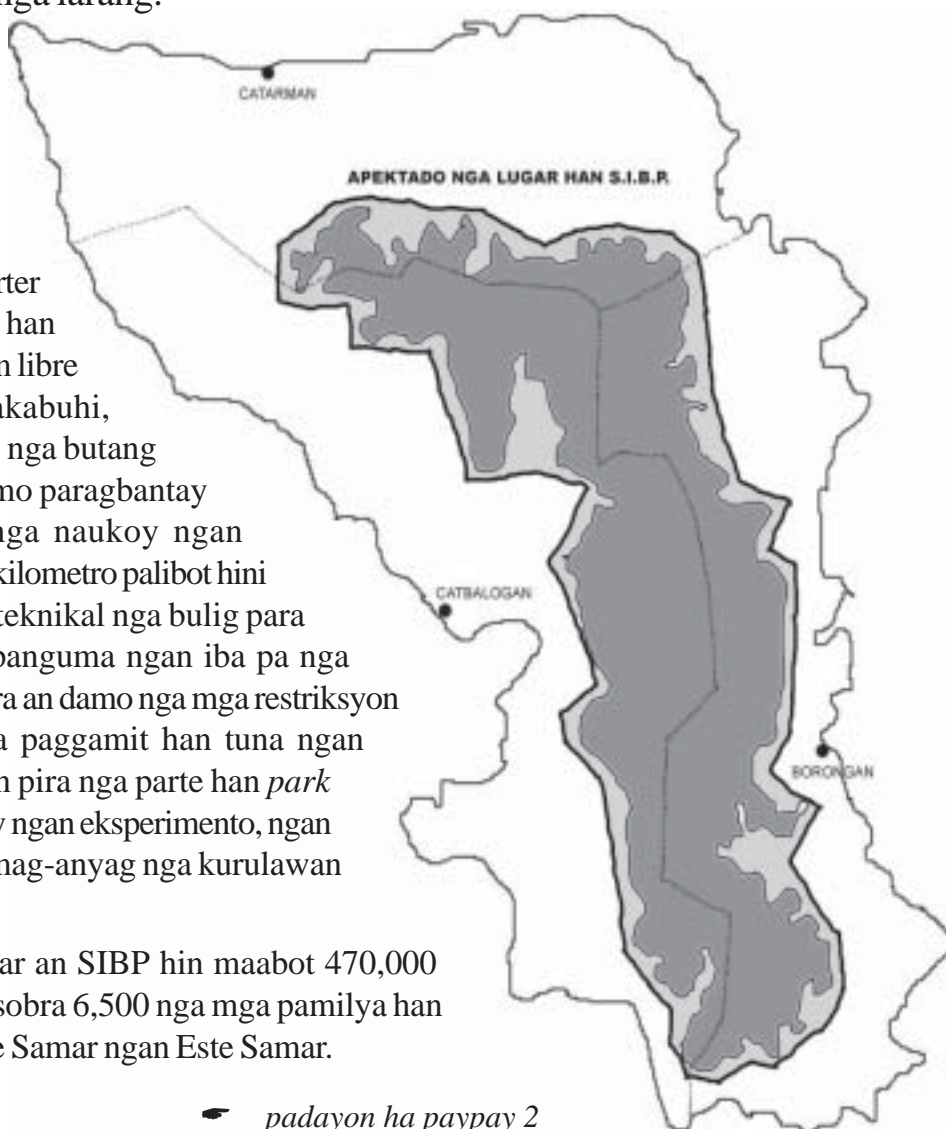
ni Fidel Verdad, Tagapagyakan

Partido Komunista han Pilipinas–Sinirangan Bisayas

HINI NGA NAGLABAY NGA DUHA KATUIG, MAYDA NA LIWAT LINUTAW nga bag-o nga proyekto han reaksyunaryo nga gubyrno nga nagtutumuyo kulaos nga protehiran an kalibungan ha isla han Samar. Amo ini an Samar Island Biodiversity Project (SIBP). Usa ini nga buwa nga proyekto nga nag-uunod hin mga kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo nga larang.

Katuyuanan kulaos han SIBP an pagproteher han magkadirudilain nga mga mananap, hayop, tanum ngan kahoy nga unob nga hibibilngan ha kagurangan han Samar. Ikukumbirter ngadto ha *natural park* an bukag han Samar ngan igdidiri ha molopyo an libre nga pagsulod, pag-ukoy, pagpakabuhi, paglabot o pagkuha hin bisan ano nga butang ha sakob hini. Oorganisahon komo paragbantay han kagurangan an molopyo nga naukoy ngan nagpakabuhi sakob hin duha ka-kilometro palibot hini nga *park*. Tatagan kuno hira hin teknikal nga bulig para mapauswag an ira sistema han panguma ngan iba pa nga pakabuhi. Kundi, ig-iimponer ha ira an damo nga mga restriksyon ngan pagsurundon kasumpay ha paggamit han tuna ngan kagugub-an. Tutudlukon liwat an pira nga parte han *park* para han syentipiko nga pag-aliskay ngan eksperimento, ngan an iba naman nga parte nga may mag-anyag nga kurulawan komo mga eko-turismo nga sayt.

Suma-total, makakaapektar an SIBP hin maabot 470,000 ektarya, 35 nga munisipyo ngan sobra 6,500 nga mga pamilya han parag-uma ha Norte Samar, Weste Samar ngan Este Samar.

... *tikang ha paypay 1*

Luyo han enggrande nga panaad ngan magpakaruruyag nga mga pulong, nagbabanga an SIBP hin kontra-katawhan nga mga larang. Diri seryuso nga gintatagad han proyekto an pagpauswag han panginabuhi han mga parag-uma. Kutob diri nasosolbar an grabe nga kakurian han masa nga parag-uma resulta han paniniyupi ngan pananalumpigos ha ira, magpapabilin nga usa nga mayor nga surok an kagugub-an han ira pakabuhi. Kutob diri nasosolbar an kawarayan tuna han mga parag-uma, magpapadayon an kahiripilpil nira tipa-iraya ngan an pag-abre nira hin mga kaingin dinhi. Karuyag kulaos han SIBP nga proteheran an kagurangan han Samar, kundi hihimuon ini pinaagi han haluagan nga pagdislokar han pangukoy ngan panginabuhi han yukot-yukot nga mga parag-uma.

Ha kamatuoran, nahimugna an SIBP nga waray ginhimo nga maundanon nga konsultasyon ngan konsiderasyon ha interes ngan kaupayan han haluag nga masa nga parag-uma nga amo an prinsipal nga maapektaran han proyekto. An kadak-an han 27 milyon dolyares (o sobra 1,350 milyon piso) nga pondo han SIBP in hingangada la ha bursa han mga upisyal han reaksyunaryo nga gubyrno, ha mga teknokrata ngan eksperto nga higtaas ura-ura an sweldo, ha mga marahalon nga higamit ngan pasilidad, ha mga katitirok ngan ha kurapsyon. Samtang, warikwik la an igagahin ha mga rayandayan nga proyekto pan-ekonomiya ha apektado nga mga komunidad. Dugang pa, diri hirayo gamiton ha SIBP an pwersa militar ngan pulisya kontra ha masa nga parag-uma nga piho maato han kontra-katawhan nga mga larang han proyekto.

Luyo han maanyag nga nawong han pagigin “makakalibungan”, mayda liwat an SIBP kontra-rebolusyonaryo nga huyob. Pukaw an reaksyunaryo nga gubyrno ngan mga NGO nga ungay ha proyekto nga masasabod han SIBP an mga lulugar diin pinakamakusog an rebolusyonaryo nga kagiusan ngan pinakamauswag an mga rebolusyonaryo nga organisasyon han katawhan ha Samar. Segurado nga gagamiton ini nga proyekto para paluyahon an rebolusyonaryo nga kagiusan dinhi pinaagi han direkta nga aksyon han AFP ngan PNP,

pagdistrungkar han mga rebolusyonaryo nga organisasyon o pinaagi hin riko nga datos ha intelidyens nga magagamit han gubyrno, militar ngan pulisya kontra ha kagiusan.

Tikang han tumurok an liso han rebolusyon ha Sinirangan Bisayas sobra 30 katuig na an naglabay, an Partido Komunista han Pilipinas ngan rebolusyonaryo nga kagiusan dinhi an pinakakonsistente ngan pinakamadig-on nga tumindog para han ungod nga proteksyon han kalibungan ha rehiyon. Nagpapasulong ini hin tinuod nga programa ha reporma ha tuna ngan pagpauswag han panginabuhi han rebolusyonaryo nga masa. Ginpapatuman hini an palisiya kontra ha dagko nga mga parupanhimbang han kalibungan ngan kontra ha reaksyunaryo nga gubyrno nga nagtutubyan ha ira nga patakanan an natural nga karikuhan han rehiyon. Ginsusuportahan hini an mga

kagiusan nga ungod nga nag-uundong han proteksyon han kalibungan, samtang hugot nga gintitipahan adton mga kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo nga entidad nga nakikisakay la ha isyu han kalibungan. Labaw ha ngatanan, determinado nga ginsusulong han PKP ngan mga rebolusyonaryo nga pwersa an rebolusyon tubtob kadaugan agud matukod an bag-o nga katilingban nga amo an hingpit ngan komprehensibo nga magpapatuman han proteksyon, konserbasyon ngan tama nga paggamit han kalibungan ngan natural nga karikuhan.

Iginpapanawagan han PKP ha katawhan ngan mga rebolusyonaryo nga pwersa ha Sinirangan Bisayas – labi na adton aada ha apektado nga mga lugar – nga ibuksas, atuhan ngan pakyason an kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo nga mga larang han SIBP.

Kinahanglan urusahon ngan pagiuson an katawhan ha mga apektado nga lugar han proyekto para aktibo nga depensahan an ira mga puy-anan ngan pakabuhi. Samtang, ginkikilala han PKP an lehitimo nga katungod nira nga magdemanda han mga serbisyo tikang ha reaksyunaryo nga gubyrno ngan mag-insister han ira tingog, gahum ngan benepisyo ha mga proyekto ngan larang nga nagdadabe ha ira.

... *tikang ha paypay 2*

Kinahanglan panalipdan han PKP, BHB ngan bug-os nga rebolusyonaryo nga kagiusan an seguridad ngan integridad hini. Kinahanglan pugngan han BHB an diri otorisado nga pagsakob han mga tawo ngan grupo han SIBP dida han mga teritoryo han rebolusyonaryo nga kagiusan ngan patukan han kaangayan nga sirot an hin-o man nga magtatalapas han rebolusyonaryo nga mga palisiya dinhi. Kinahanglan mag-ikmat ngan pakyason an mga larang han kontra-rebolusyonaryo nga mga elemento nga gamiton an SIBP para paluyahon o rubaon an pagkaurusa ngan mga organisasyon han rebolusyonaryo nga masa dinhi.

Kinahanglan ibuksas ha pinakahaluag nga katawhan an pagigin buwa, kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo han proyekto nga SIBP. Kadungan, kinahanglan haluagan nga ipasamwak an panindugan han rebolusyonaryo nga kagiusan kabahin han komprehensibo nga pagtagad han karukayaknon han kalibungan. Basar hini nga panindugan, importante nga maabot ngan makabig an pinakadamo nga makakaya nga butnga nga pwersa, upod na adton aada ha sakob han SIBP nga proyekto.

Kinahanglan dugang nga magpursigi an ngatanan nga rebolusyonaryo nga pwersa ha pagpapasulong han daan na nga nakalatag nga mga rebolusyonaryo nga buruhaton ha kada ira mga lupgop. Maseseguro la an ungod nga pagproteher han kalibungan para ha kaupayan han katawhan dida ha pagsusulong ngan pagdadaug han demokratiko nga rebolusyon han katawhan. ▲

Ginpapanalipdan han rebolusyonaryo nga kagiusan an kalibungan para ha kaupayan ngan kabubwason han katawhan

HILABA NA AN LISTAHAN HAN MGA HIGAYON NGA ginpanalipdan han nasudnon-demokratiko nga pakig-away han katawhan an kalibungan ha Pilipinas. Aada ha programa ngan sosyalista nga perspektiba han rebolusyon Pilipino an pag-ataman ha kalibungan para ha kaupayan ngan kabubwason han katawhan. Ginkikilala han rebolusyonaryo nga kagiusan an nakakabaraka nga destroso ha kalibungan komo kaparte han bagapyudal ngan bagakolonyal nga krisis han nasud. Kinahanglan tudlukon komo prinsipal nga hinungdan hini an lokal ngan langyaw nga panhuhuthot ha natural nga karikuhan han Pilipinas. Kun sugad, nakasarig ha kadaugan han rebolusyon an panmaihaan nga solusyon ha mga problema han kalibungan ngan pankatilingban nga pag-uswag. Kinahanglan magin pukaw ngan atuhan an mga huyob nga naglalaum la hin gudti nga reporma, pankadagmitan nga remedyo, ngan nagbubulag han pagpanalipod ha kalibungan tikang ha rebolusyonaryo nga pakig-away han katawhan.

An paghibang ha kalibungan han Pilipinas

An haluagan nga pagpuo ha kagugub-an ngan an mga kalamidad nga nagin kabaraydan an prinsipal nga problema ha pagpanalipod ha kalibungan ha Pilipinas. Nagtikang puuhon an kagugub-an ha Pilipinas hadton siglo 1800 han pahalugan an mga asyenda han kapadian nga Kastila para ha mga pananum nga pan-eksport ngadto ha industriyal-kapitalista nga nasud. Ginlahusan ini hin dako han kolonyalismo nga US ha syahan nga tunga han siglo 1900, han haluagan nga ginpangutod han dagko nga lokal ngan US nga kumpanya ha pagtotroso an kagugub-an han Pilipinas. Kahuman han Ikaduha nga Gerra Mundyal, mas labaw pa nga ginpatakas an natural nga karikuhan han Pilipinas han mga imperyalista nga nasud ngan dagko nga burukrata, agaron maytuna ngan kumprador.

☛ *padayon ha paypay 4*

... *tikang ha paypay* 3

Gin-ginamit na han mga imperyalista tikang pa han dekada 1970 an “environmentalism” (aktibismo para ha kalibungan). Pinaagi han United Nations, gin-undong han mga imperyalista an usa nga balayan nga kunuhay nagsususun ha mga abuso ha kalibungan han mga imperyalista nga gubyrno ngan dagko nga negosyo. Nagseserbi liwat komo mga binayaran nga ahente han mga imperyalista nga gubyrno ngan dagko nga negosyo an maka-imperyalista nga mga “NGO/PO”. Ginpapahamot nira ngatanan an imperyalismo ha buwa nga panaad nga magigin “buotan ha kalibungan” ini.

An rehimen nga Macapagal-Arroyo amo mismo an prinsipal nga nagduduso ha paghibang han kalibungan tungod han pagkaniyutiyo hini ha imperyalismo. Ginpapatuman hini an imperyalista nga globalisasyon nga nag-aabre han nasud ha padayon nga langyaw ngan lokal nga panlulugos ha natural nga karikuhan ngan ha katawhan. Gin-uundong hini an kontra-katawhan nga gerra nga nagdudurot hin haluagan nga pagtalapas han katungod pantawo ngan naghihibang ha kalibungan. Gintutuyangan hini an panginginlabot militar han US ngan an kabunyog nga mga peligro ha katawhan ngan kalibungan tikang ha mga armas nukleyar ngan makahirilo nga basura.

Ginpapanalipdan han rebolusyon an panginabuhì han masa ngan kalibungan

Kun waray an rebolusyonaryo nga kagiusan, posible gud nga mas grabe pa yana an destroso ha kalibungan han Pilipinas ngan Sinirangan Bisayas. Ginbabalanse han rebolusyonaryo nga kagiusan an pagpanalipod ha kalibungan nga may pagkonsidera ha panginabuhì han masa nga parag-uma ngan minorya ngan iba pa nga nasarig ha kagugub-an para mabuhì. Diri naabuyon an Partido ha anuman nga programa o proyekto nga usa-kagapil ngan arbitraryo nga nagbubulag ha katawhan tikang ha surok han ira pakabuhì. Ginkikilala han Partido nga an pagtalwas han katawhan tikang ha grabe nga kakurian, atrasado nga teknolohiya ngan kakulang hin kahibaruhan in kabakyang ha pagproteher han kalibungan.

Magseserbi nga paborable nga klima an pag-uswag han panginabuhì ngan kahibaruhan han katawhan agud hul-os nga mapanalipdan an kalibungan. Hitatabo la ini prinsipal ha pagsusulong han agraryo nga rebolusyon agud masolbar an problema ha tuna ha Sinirangan Bisayas ngan bug-os nga Pilipinas. Karukayaknon hin kinabuhì-ngan-kamatayon para ha masa nga parag-uma an paghikaw ha ira hin tuna nga

nagduduso ha ira nga magkaingin ngan mabuhì hin kabras nga nasarig ha kagugub-an. Kun sugad, ilusyon gud la nga mapapanalipdan han usa nga programa sugad han SIBP an kalibungan o bisan an panginabuhì han mga parag-uma. Ini nga programa in utro la nga maghihikaw ha parag-uma han ira panginabuhì ngan magseserbi nga dugang nga pakuri tungod han kontra-katawhan ngan kontra-rebolusyonaryo nga unod hini.

Ginkikilala han Partido an karukayaknon han kalibungan ha Programa para ha Demokratiko nga Rebolusyon han Katawhan. Nagpapagawas liwat an Partido hin mga pankatilingban nga imbestigasyon ngan napapanahon nga pag-analisar ha nagtitikagrabè nga kamutangan han kalibungan ngan mga kalamidad nga durot hini. Ha pangangandam para ha erestorya pankamurayawan, gin-iinsister mismo han NDF diri la an pagpanalipod ha kalibungan, kundi an rehabilitasyon ngan kumpensasyon ha maiha na nga paniniyupi ha kalibungan han lokal nga naghahadi nga klase ngan imperyalismo. Lakip ini ha borador nga Kumprehensibo nga Kasarabutan ha Sosyo-ekonomiko nga Reporma. Natindog liwat an NDF nga kinahanglan paraon ngan bawion ha gilayon han reaksyunaryo nga gubyrno an ngatanan nga balaud, dekreto ngan order nga naghahagudalan ha panhuhuthot hin katunaan han mga langyaw nga monopolyo nga korporasyon ngan lokal nga burukrata, sugad han National Integrated Protected Areas System (NIPAS) diin lakip an SIBP.

Magin ha iya praktika, maranggat an rekord han rebolusyonaryo nga kagiusan ha pag-ato para mapugngan an pagpatakas ngan paghibang han kalibungan. Nakagdeklara na an rebolusyonaryo nga kagiusan hin 25 katuig nga hul-os nga pagdiri ha pagtotroso para ha eksport. Hugot nga gin-aatuhan liwat hini an militarisasyon ha kabaryuhan para makapangagaw hin katunaan ngan natural nga karikuhan an mga dagko nga agaron maytuna ngan korporasyon nga imperyalista ngan lokal. Ginpapangunahan liwat hini an pakig-away kontra ha panginginlabot militar han US ngan an peligro tikang ha mga armas nukleyar ngan kemikal. Haros diri na maihap an mga kampanyang masa nga iginlansar hini kontra ha mga programa ngan proyekto nga nagtitiyupi o nakakahibang ha kalibungan ngan katawhan.

Samtang may rebolusyonaryo nga pakig-away, permi may paglaum han tuna, panginabuhì ngan kalibungan para ha kabubwason. Nakasarig ha pagsusulong han demokratiko nga rebolusyon han katawhan an pursigido nga paningkamot nga mapauswag pareho an ekonomya ngan an kamutangan han kalibungan. ▲